

By special order to friends of TASHMA

# תא שמע

פרשת קרח

זמנים

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

**כתוב** בפרשה בפרק ט"ז פסוק כ', וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, הברלו מתוך העדה הזאת ואכלה אתם כרגע.

**הקב"ה** בגלל שיש מחלוקת רוצה לכלות את כולם!! בפרשה שלנו מסופר על קרח ועדתו שנחלקו על משה רבינו! מה כל כך גרוע במחלוקת עד שזה יכול להביא כליון ברגע?!

**מבאר** רבינו סעדיה גאון, וכן כותב גם בעל חובות הלכות שהיה מגדולי הראשונים, למה הקב"ה ברא כל כך הרבה אנשים כשכל אחד יש לו פרוץ אחר ודעה שונה? הם



מסבירים שאם אדם יוצר רק ארונות מטבח, זה מראה שהוא נגר טוב אבל הוא מוגבל, אדם זה הוא נגר אבל הוא לא מכונאי! אדם שהוא צייר מעולה, זו יכולת נחמדה ונעימה, אך הצייר הזה אינו בנאי, תגיד לו לבנות בית עם מלט ואבנים הוא לא ידע! ולמה? כי הוא גם

מוגבל! הקב"ה ברא הרבה פרוצופים כדי להראות לכל הנבראים שהוא כל יכול ובורא פרוצופים שונים ודעות שונות! על כל אדם מוטל להראות שגם הפרצוף והשכל שלו יכול להתגבר על נסיונות ולעבוד את הבורא! יש אדם כעסן בטבעו, אם הוא מתגבר וכובש את המידה הזו הוא הגדיל את שם ה' בעולם, ואומרים עליו הנה תראו את יעקב - גם הוא הצליח לכבוש את כעסו לכבודי!! ואילו אדם אחר שהוא עצלן והוא כובש את עצלותו וקם בזריזות בבוקר לתפילה כדי לקיים מצוות - הרי הוא הגדיל את שם ה' בעולם בכך שהוא



## משפט שלמה הרב שלמה כהן

**המקרה:**

**א**דון ברוך קנה פנטהאוז בבנין משותף שנבנה ע"י א.ב.מ קבלני בניה בע"מ בבני ברק. באותו בנין היו דירות השוות בגודלן לביתו, שנמכרו ע"י אותו קבלן במחיר זול בהרבה ממה שהוא שילם. הסיבה לכך כמובן כי דירתו הייתה פנטהאוז, בלי



הקבלן לשטח, והתחיל בבניית קומה נוספת מעל הפנטהאוז שלו. כל מחאותיו לא עזרו, והקבלן הפנה את תשומת ליבו לסעיף בחוזה הקניה, ששם מבואר שכל השטח של הגג הוא בבעלות הבלעדית של הקבלן.

**הטענות:**

**אדון** ברוך טוען שהקבלן צריך לשלם לו פיצויים על

ירידת ערך דירתו, שהייתה פנטהאוז ועכשיו היא דירה רגילה ולפי שומת

כעבור חמש שנים מתאריך מסירת המפתחות, הגיע



[www.tashma.net](http://www.tashma.net)

מראה שגם הוא עם שכלו ורצונותיו מתגבר ומתעלה!! לכן יש סוגים שונים של אנשים בעולם הכל למטרה הזו!!

**בעת** מה קורה במחלוקת? במחלוקת אדם לוקח את כל הסגולה הזו, את כל המושג הזה שאנשים נבראו עם פרצופים שונים ודעות שונות ומה הוא עושה עם זה? הוא משתמש עם זה בדיוק להיפך לעשות חילול ה' ולריב עם כולם ולסכסך בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו!! איזה כל תשחית!! לקחת יהלום יקר, לקחת בריאה מיוחדת ולהשתמש עם זה לתכלית הרע! לכן מחלוקת זה דבר כל כך גרוע ושנואי אצל הקב"ה, לכן מחלוקת יכול להביא בליה!! במקום שיש מחלוקת יש עוד הרבה עבירות לא רק מחלוקת!! בתפילה אנו אומרים "שים שלום טובה וברכה", איפה שיש שלום יש גם טובה ויש גם ברכה!!

### כתוב בפרשה:

(ט"ז ו') זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו, ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי,

**ופירש רש"י** - וקרח שפקח היה מה ראה לשמות זו? אלא עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, הוא ראה את שמואל הנביא ששקול כנגד משה ואהרן שהוא יהיה מצאצאיו ולכן אמר קרח לעצמו שלא יכול להיות שאיני צודק ולא יקרה לי כלום, וצריך ביאור היכן מצינו שקרח פיקח היה? והרי אין טפשות גדולה מזו שאדם אוהז מנהג המחלוקת על דרך ליצנות וכמו שכתוב במדרש, וכן מה שסיכן קרח מאתים וחמשים איש מקריבי הקטורת הרי הוא שמע מפי משה שכולם אובדים ורק אחד נמלט ואין לך טפשות גדולה מזו לרוג מאתים וחמשים איש בגלל גאוותך, ולמה הוקשה לרש"י קרח שפיקח היה מי אמר בכלל שהוא היה פיקח?!

**ונראה** בגדר פיקח, פיקח גם כן נקרא חכם - עיין פרשת משפטים פרק כ"ג פסוק ח' - ושחד לא תקח כי השחד יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים ותירגם אונקלום ושוחדא לא תקביל ארי שוחדא מעור עיני חכימין, וצריך ביאור הרי כיון שפיקח נקרא חכם אם כן למה נקטה התורה לקרוא את החכם בלשון פיקח, אלא צריך לומר שחלוקים חכמת החכם מחכמת הפיקח שעל החכם כתוב בקהלת פרק ה' פסוק



### משפט שלמה - המשך

שמאים מומחים ירד ערך הדירה כתוצאה מבניית הדירה מעליו ב - \$50,000.

**הקבלן** טוען שכולם יודעים שהקבלנים עושים דברים כאלה, וירידת ערך הדירה אינו "נזק" אלא גרמא בעלמא, ולכן לא מגיע לו שום פיצוי על פי דין תורה.

#### פסק הדין:

**הקבלן** חייב לשלם למר ברוך על ירידת ערך דירתו דהיינו \$50,000.

#### הסבר:

**הקבלן** צודק שבד"כ ירידת ערך שנגרמת לרכוש של אחר כתוצאה מעשיית דבר שמותר לעשותו, זה גרמא בעלמא ואינו מחייב את הגורם לשלם שום פיצוי. אולם המקרה שלנו שונה כפי שנבאר בע"ה בהמשך. בשו"ת הרא"ש יש שתי תשובות שמתייחסות לירידת ערך הנגרמת לשכן כתוצאה ממעשיו של אחר. באחד הוא פוטר את העושה ובשני הוא מחייב וכשנבין את ההבדל בין שתי התשובות, נבין למה כאן יש לחייב את הקבלן.

**התשובה** הראשונה היא בכלל ה'

סימן ג' לראובן יש כיסא בבית הדין ליד שמעון ושמעון מבקש לעשות מחיצה בתוך שלו בין שתי הכיסאות כדי שמקומו יהיה יותר פרטי, מבלי לפגוע במקומו של ראובן (כנראה שכזה דבר היה נהוג שם, ולנו קצת קשה להבין את המציאות אבל העיקרון ברור). ראובן טוען שאסור לו לעשות זאת כי עד עכשיו מקומו היה נחשב מקום מכובד, ואחרי עשיית המחיצה הוא יהיה מקום פחות מכובד, וירד ערכו של המקום. **הרא"ש** דחה את טענותיו במשפט מלא משמעות, "שאין המקום מכבד את האדם אלא האדם מכבד את המקום", לאחר מכן מסביר הרא"ש שאין ירידת ערך שנגרמת ע"י עשיית שכן 'בתוך שלו', דבר שמותר לו לעשות, נזק שעליו התורה מחייבת. ובנוסף, שכל המקומות נמכרו באותו מחיר, ולכן אין לו שום טענה למנוע משמעון שכנו לעשות 'בתוך שלו' מה שירצה.

**ובתשובה** השנייה, בסימן ז' שאלו את הרא"ש על ראובן שיש לו מקום בשורה הראשונה של בית הכנסת,

ועכשיו הגבאים רוצים להוסיף עוד שש שורות לפניו, בינו לבין ארון הקודש. וראובן מתנגד בטענה שזה יגרום לירידת הערך של מקומו, וכאן הרא"ש חייב את הגבאים לפצות אותו על ירידת הערך, כי בבית הכנסת ראובן שילם מחיר יקר יותר כדי לקבל כיסא בשורה הראשונה, ולכן הגבאים שמכרו לו במחיר יקר, משועבדים לו, ואסור להם לעשות שום דבר שיפגע בערך מקומו.

**ומשתי** התשובות רואים, שמה ששכן אחד עושה 'בתוך שלו', אין מחייבים אותו לשלם על ירידת ערך שנגרמה לשכנו ממעשיו אלא אם כן יש איזה שיעבוד בין השניים.

**ולכן** במקרה שלנו, שהקבלן מכר למר ברוך את דירתו ביוקר כי היא פנטהאוז, ודאי שאסור לקבלן בעצמו לגרום לירידת ערך ע"י שיבנה מעליו ודירתו תהפוך לדירה רגילה. אבל אם הגג היה בבעלותו של אדם אחר, שלא היה קבלן אלא מי שמכר את הדירות, לא יהיה למר ברוך שום טענה אליו אם יבנה ויגרום לירידת ערך של דירתו.

פחים ציפוי למזבח כי הקריבם לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל ופירש"י לזכרון שיאמרו אלו היו מאותן שנחלקו על הכהונה ונשרפו, וביותר קשה שאף הקב"ה קיבל למענתם לעשות אות שלישיית שנאמר והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח והשכתי מעלי את תלונות בני ישראל אשר הם מלינים עליכם.

ובגמ' חגיגה דף י"ד ע"א איתא שמונה עשרה קללות קילל ישעיה את ישראל ולא נתקרה דעתו עד שאמר להם המקרא הזה ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד, וכן באדרא זוטא איתא דקפיד הקב"ה על כבוד ת"ח יותר מכבודו שהרי ירבעם היה מקטר לע"ז ולא יבשה ידו עד שהרים ידו בנביא דאז יבשה ידו, ולפי"ז מבואר טענת העדה דקרה נענש משום שחלק על רבו ובדרך ליצנות אמנם אפשר דבעצם הטענה צדקו ולזה ניתן להם אות לכירור, וזה שכתב והשכתי מעלי את תלונות בני ישראל אשר הם מלינים עליכם דאמר להם הקב"ה דאין זה משום שחולקים על השכינה כביכול אלא נמי הוי כקרה ועדתו דמלינים עליכם ולזה הביא אות שלישיית.

י"ד החכם עיניו בראשו, אבל הפיקה צריך לומר שהוא ההיפך שראשו בעיניו!! הראש שלו הולך אחרי העינים!! וכן מפורש בבראשית ג' פסוק ו' שכתוב - ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד העץ להשכיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל ופירש רש"י - וכי תאוה הוא לעינים כמו שאמר לה ונפקחו עינים והייתם כאלהים יודעי טוב ורע, שלפני האכילה ידעו רק טוב ולאחר שאכלו ראו גם רע, וזה הנפקחו שפיקח הפירוש שראשו בעיניו! וזה נראה ביאור דברי הנביא בירמיה פרק ד' פסוק כ"ב - חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו שחכם להטיב הוא מי שעיניו בראשו שמעשיו הם על פי ראות עיני השכל הנאצל ממקור מותר המידות, מה שאין כן הכסיל שראשו היינו חכמתו בעיניו ורשי מתכוון על דרך הגנאי שכיוון שהוא היה פיקח לרעה אם כן מה ראה להקטיר קטורת שזה שטות למילוי תאותו ורצונו שהרי רק אחד ינצל, ולזה תירץ שבזה גם כן ראשו בעיניו שראה שלשלת יוחסין ואמר אני ניצל!! זאת אומרת כשכתוב קורח שפיקח היה אין זה על דרך של מעלה שהוא היה חכם גדול, אלא זה על דרך החיסרון שהוא היה פיקח - הוא היה

חכם להרע  
ואם כן מה  
היה חשבונו  
בצד הרע  
שהרי גם  
אדם רע אינו  
רוצה למות  
ועושה הכל



בצורה מחושבת למילוי תאוותו.

### (לשון לימודים)

(י"ז ו') וילנו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המתם את עם ה',

וצ"ב שהרי כבר נעשו ב' מופתים לדחיית טענתם האחד אם כמות כל האדם ימתן אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יראה ה' וכו' ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם, והשני הוא שלקחו איש מחתתו ויתנו עליהם אש וישימו עליהם קטורת ולבסוף נאמר ואש יצתה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש מקריבי הקטורת, וא"כ מה עוד טענתם על משה שהרי הסכים הקב"ה על ידו דאת מחתות החטאים האלה בנפשם ועשו אתם רקעי



## נחלק אות של ספר תורה

**שאלה:** באמצע קריאת התורה נמצא שנמחק הדין באמצע אחד מהאותיות, ונחלק האות לשני חלקים. האם צריך להוציא ספר תורה אחרת?

**נפסק האות:** ע' בש"ע או"ח סי' לב סט"ז שכתב שאם נפסק האות, אם תינוק שאינו לא חכם ולא טיפוש יודע לקרותו, כשר. ולכן יש לומר שבנידן דידן שהתינוק שפיר יכול לראות שהוא אות, לכאורה כשר. אבל ע"ש בטי"ז (הובא במ"ב סקמ"ח) שמסביר שאינו כשר אלא דווקא בענין שנפסק קצת מאורך האות מלמטה. כגון שנפסק אורך הו"ו (ו) ויש להסתפק שמא עכשיו נראה כיו"ד (ז). או שנפסק אורך נו"ן סופית (ח) ונסתפק שמא נראה כזי"ן (ז). או כ"ף סופית (ך) ונראה כרי"ש (ר). באלו מהני תינוק לגלות לנו שעדיין מספיק שיעור האורך, והוא אות כשר. אבל אם נפסק האות באמצע, אף שתינוק שפיר יכול להבחין האות ע"י ה' חלקים, מ"מ עדיין פסול. שאין חלק התחתון מצטרף לעליון כיון שאינו מחובר<sup>(א)</sup>.



**קפץ הדין מחקלף:** ע' בש"ע סי' לב סכ"ז שכתב שאם נמחקו קצת מהאות, אם רישומן ניכר שתינוק יכול לקרותם, כשר<sup>(ב)</sup>. וע"ש במ"ב שהביא מהמג"א שכל זה היינו דווקא אם נשאר קצת מהדין עצמו, שכיון שנשאר קצת ממשות דין, א"כ עדיין אות כשר הוא. אבל אם לא נשאר אלא רושם החלודה של הדין, פסול<sup>(ג)</sup>. ולכן אם אין שום ממשות של הדין, אלא רושם החלודה, דינו כמי שאינה. ודין כמו שנפסק האות שאמרנו לעיל שהוא פסול. וכ"כ בהדיא בבה"ל סט"ז ד"ה ואם לאו<sup>(ד)</sup>. והחילוק במציאות בין שארית דין לחלודה בעלמא, קשה לידע בלי שימוש<sup>(ה)</sup>. מ"מ לכאורה אם גם בסביבות האות יש אותה רושם, יש לומר שפסול מ"מ. אם הרושם "דיו" א"כ כל האות עכשיו נוגע ופסול, ואם הרושם "חלודה" א"כ יש כאן הפסק באות<sup>(ו)</sup>.



**צורת האות:** והא שכתב הש"ע בסי' לב סכ"ה שאף אם האות נחלק לשנים, שאם התינוק יכול להכיר האות שהוא כשר. אין זה סתירה למה שנכתב למעלה. שהא ע"ש בש"ע שלא כתב זה לענין להכשיר האות עכשיו בלי שום תיקון, אלא לענין דין אחרת של "כתיבה כסדר". שע"ש בש"ע לענין אות אלי"ף שהיו"ד הימיני אינו נוגע בגוף האות, שכתב שאם תינוק יכול להכיר שהוא אות אלי"ף, אמרינן שעדיין יש צורת אות עליה. [וע' במ"ב סקמ"א שהביא מהפמ"ג שה"ה אם היה הפסק באיזה אות באמצע, שע"י תינוק יש לנו לגלות ש"צורת האות" עדיין עליה]. ונפק"מ בהא שיש "צורת אות" הוא לענין כתיבה שלא כסדר. שלגבי תפילין ומזוזות חייב לכתוב כסדר, והכותב שלא כסדר פסול. ובזה כתב הש"ע שאף אם יש אות שפסול עכשיו (כמו שכתב הש"ע בסט"ז), מ"מ כל שיש בו "צורת אות" מותר לתקן. וסברא הוא, שתיקון בעלמא אינו כתיבה חדשה, ולכן לא הוי כתיבה שלא כסדר. אבל בודאי כל זמן שנשאר כמו שהוא בלי תיקון, האות פסול<sup>(ז)</sup>.

**הפסק דק מאוד:** ע' בבה"ל סי' לב סכ"ה אות ד"ה אות אחת כו' שמאריך לענין אם נמצא הפסק דקה מן הדקה שאינה ניכרת עד שיסתכל בה היטב. ומסיים וז"ל אם ההפסק דק מאוד עד שאין נראה רק כנגד השמש, כשר אפילו לדברי הפמ"ג, ואין צריך שום תיקון כו' והרוצה להחמיר בהפסק דק כזה די שיחמיר להצריכו תיקון אבל חלילה לפסול התפילין משום זה (מדן שלא כסדר) עכ"ל. וכנראה בנידן שלנו אינו ברור לעין אם נפסק לגמרי החלק העליון של הפ"א מהחלק התחתון. שנראה במקום אחד שיש חוט דק שמחבר השני חלקים (ע' בצילום בצד שמאל של ההפסק). וחוט דק מספיק לחברם, שהא להלכה אין שיעור לעובי האותיות<sup>(ח)</sup>. ואף שהמעין בה הטיב יכול לראות שבאמת נפסק לגמרי, מ"מ על זה כתב הבה"ל שהאות כשר<sup>(ט)</sup>.

**סיכום:** אות שנחלק לשנים פסול הוא. וכן הדין בנמחק הדין באמצע, כל שלא נשאר ממנה שום דין, פסול. ואף שעדיין יש לה צורת האות, מ"מ עכשיו האות פסול. [רק שהמתקן אות שעדיין יש בו "צורת האות" אין בעיה לגבי תפילין ומזוזות לענין כתיבה שלא כסדר]. אבל אם ההפסק דק מאוד עד שא"א לברר שנפסק לגמרי אלא נגד השמש וכדומה, בזה האות כשר מדינא. ולכן בודאי אין להוציא ספר תורה אחרת בשביל זה.

**בעזרה"י בשבוע הבא:** באמת, אפילו אם היה נפסק לגמרי, כל שיש צורת האות עליו (דהיינו שתינוק קורא כהוגן), יש שיטת המאירי שסבר שכשר כמו שהוא. ואף שאין הלכה כהמאירי, אבל יש לדון אם אפשר לצרף שיטת המאירי כדי לא להוציא ספר תורה אחרת. וע' בעזרה"י בשבוע הבא בענין זה.

(א) כן דעת הג"ח. וע' צמ"ח סקמ"ח שכתב שכן הסכמת האחרונים. [וכן הוצא צמ"ח וצב"ל סט"ז וספ"ז ד"ה ואם לאו]. אבל שיטת המאירי להקל בזה. וסתומת הרמ"א שם דלא להמאירי (ע"ש צב"ל סט"ז ד"ה כשר). וע' בשבוע הבא בעזרה"י. (ב) ע"ש שכתב שמוזר להעביר קולנוס עליהם, ולא הוי שלא כסדרן שפסול בתפילין. וע"ש צמ"ח שפי' שגם עכשיו האות כשר, ומה שמוסיף עליו חזו"ן חל"ה לשמו ולחזקו כדי שלא יתמחק יותר. (ג) ע"ש חז"ל ד"ה כשמוקף לצד הדין קיים, אבל אם קפץ כל הדין מהקף ולא נשאר רק רושם אדמומית מהחלודה של הדין כו' עכ"ל. (ד) והא שכתב צמ"ח בבה"ל ספר תורה סי' קנ"ג סקמ"ח חז"ל אם הוסר הדין השחור ונשאר מראה אדמומית כו' אין להחמיר בזה עכ"ל. ע"ש שאיני צמקרה ששאר קצת דין, רק שהיו שינוי מראה. אבל אם לא נשאר אלא חלודה בעלמא, גם לענין קריאת ס"ח לראות אחרת. (ה) ע' בפסק"א סי' ג' הערה 331. [שמעתי שיש חילוק בין חוט שהוא שארית הדין, לאדמומית שהוא חלודה בעלמא. וז"ל]. (ו) כן האיר לי ר' גונן של, וכן מסתבר. וכן שמעתי מרי"ב של שלמנשם אחרים מו"ר על אות אחת. (ז) כ"כ צב"ל שם סט"ז ד"ה ואם לאו וספ"ז ד"ה ואם לאו. (ח) מ"ב שם סקמ"ח וסקל"ז. וע"ש צב"ל סט"ז ד"ה יקב. (ט) ע"ש צמ"ח וצב"ל ש"ג מדרגות. א. הפסק שניכר צב"ל - בזה הפסוק סבר שאין יכול לתקן (בתפילין ומזוזות). והנצי"ב סתם להקל כדעת רע"א. ב. הפסק שאינו ניכר להדיא עד שמתחלל בזה - בזה לדין ומהני תיקון. ג. הפסק דק מאוד שאינו נראה רק כנגד השמש - בזה אין לדין תיקון כלל. וע' צב"ל שהביא ראיה שאין לדין תיקון מזה לגבי נקב שדיו שובר עליו. וע' בחזו"ן אור"ח סי' ס"ח סקמ"ח שמוציא עליו שערב יש לחלק, שהא צמ"ח וצב"ל גם הפסק שאינו ניכר להדיא עד שמתחלל בזה, הדין שפיר מעביר עליו. ולכן החמיר אפילו בהפסק דקה. ולענין להצ"ח להוציא ספר תורה אחרת, בודאי יש לבסוף על המ"ז. וחוץ מזה, החזו"ן עצמו בלא"ה מלמד להקל לא להוציא אחרת מפני שיטת הנאמרי ע"ש.